

שלמה דוד זאדה

תש"ח - תשכ"ז

1948 - 1967

אלבום זה מוקדש לזכר
שלמה דוד זאדה ז"ל,
שנפל בעת מילוי תפקידו
במלחמת ששת הימים,
והובא למנוחות בהר הרצל
בירושלים.

מלחמת ששת הימים

מלחמת ששת הימים ארכה שישה ימים

המלחמה נערכה

מבוקר 5 ביוני עד ליל 10 ביוני 1967
(כ"ו באייר - ב' בסיוון התשכ"ז)

מדינת ישראל נלחמה מול
מצרים, ירדן וסוריה.

המלחמה החלה
במכה מקדימה ישראלית
במבצע ממוקד
על חיל האוויר המצרי,
לאחר תקופת ההמתנה המתוחה,
שבה נעשו ניסיונות
להימנע ממלחמה.

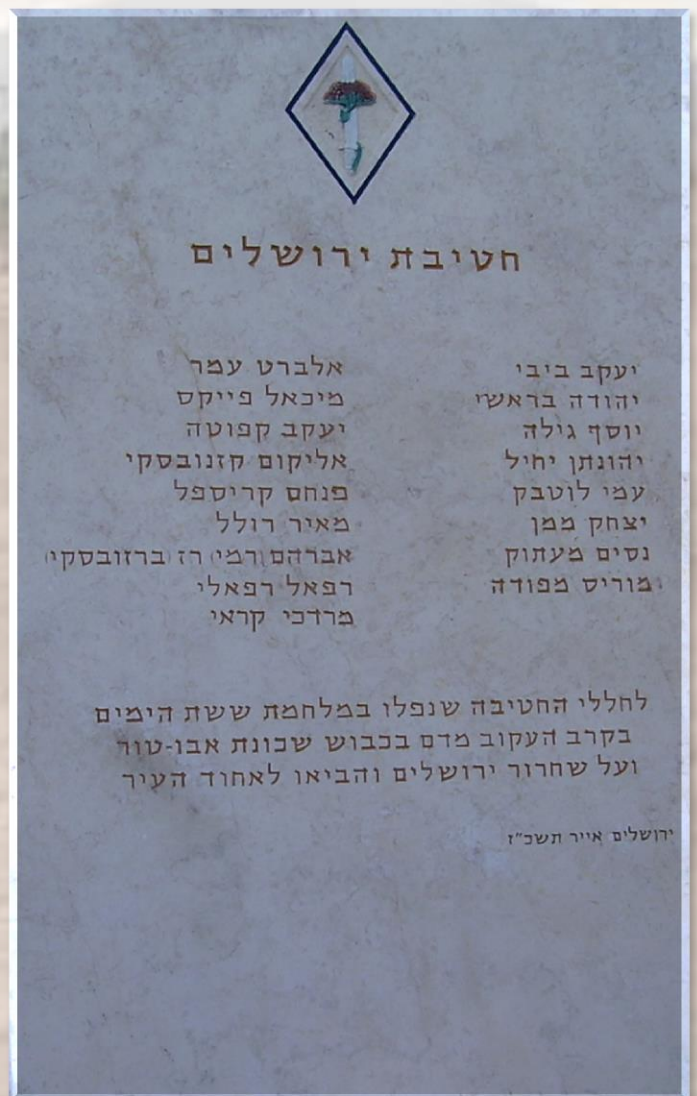
במהלך המלחמה
 כבשה מדינת ישראל שטחים נרחבים
 בסיני, רצועת עזה, רמת הגולן,
 יהודה ושומרון ומזרח ירושלים.
 השטח הכולל של ישראל אחרי המלחמה
 גדל פי שלושה משטחה של מדינת ישראל
 לפני המלחמה.

חטיבת ירושלים
 שהחלה את הלחימה בירושלים
 בקו העירוני ובהר הצופים,
 כבשה את ארמון הנציב,
 צור באחר, אבו טור,
 ואת הרובע היהודי בעיר העתיקה.

סיכת חטיבת ירושלים

אנדרטה ללוחמי החטיבה
 שנפלו במלחמה

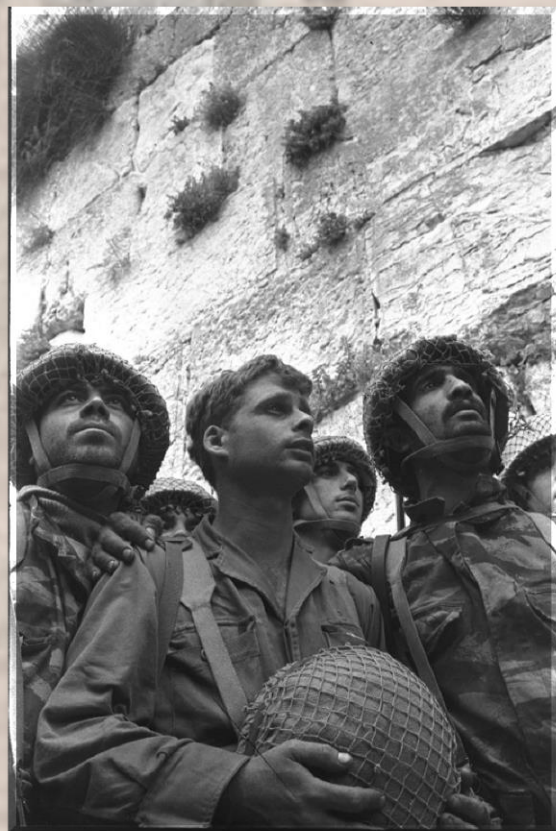
חטיבה 55
המורכבת מצנחנים במילואים,
כבשה את גבעת התחמושת,
מוזיאון רוקפל, אוגוסטה ויקטוריה,
הר הזיתים,
לבסוף את הכותל המערבי והר הבית.

הרב גורן תוקע בשופר בכותל

סמל החטיבה

הצנחנים בכותל המערבי

חטיבת גולני (חטיבה 1)
חטיבת חיל רגלים סידרה בצה"ל,
שהשתתפה בכל המלחמות ישראל.

בחטיבה ארבעה גדודים:
גדוד 12 (ברק), גדוד 13 (גדעון),
גדוד 51 (הבוקעים הראשונים)
וסיירת גולני (לשעבר הגדס"ר),
והיא נמצאת תחת פיקודה של עוצבת האש.

תג החטיבה

דגל החטיבה

חטיבת גולני במלחמת ששת הימים

תוכנית הקרב הייתה:
גדוד 12 "ברק" על גבי זחל"מים
ומתוגבר בפלוגת טנקים מחטיבה 37
יכבוש באיגוף ממזרח את תל פאחר
ואת בורג' בביל,
לאחר מכן יסייע באש לכיוון תל עזזיאת
ויהיה מוכן לפעולה בבניאס,
עין פית ותל חמרה.

גדוד 51 "הבוקעים הראשונים"
עם מחלקת טנקים
יכבוש את מוצב בחריאת,
תל עזזיאת וחירבת סודה.

גדוד 13 "גדעון" הוצב בעתודה
ומוכנות לכבוש את אזור הבניאס.
בנוסף עמד גדוד של מרגמות
למתן סיוע ארטילרי.

סיכת הבוקעים הראשונים

גדוד 51 היה אמור להתחיל בהתקפה
על תל עזזיאת רק לאחר כיבוש תל פאחר,
אולם עוד במהלך הקרבות בתל פאחר,
הורה המח"ט יונה אפרת
לגדוד 51 להתחיל בהתקפה.
הקרב התנהל כמתוכנן
ואז דיווח הגדוד כי כבש את תל עזזיאת.
עוד קודם נכבשו מוצב בחריאת
שהתגלה כנטוש, וח'רבת א-סודה.
לגדוד 51 היה הרוג אחד וכמה פצועים.

גדוד 51
"הבוקעים הראשונים"

גדוד 13 "גדעון"

ילדות

שלמה דוד זאדה

נולד בא' אלול תש"ח (5.9.1948)

למרדכי ורבקה.

שלמה דוד נולד באירן,
ועלה לארץ בשנת 1951.

בתחילה גרה המשפחה בירושלים,
ואז עברו לגבעתיים.

סיים את לימודיו בבית הספר
היסודי הדתי "אמונים".
לאחר מכן המשיך את לימודיו
בבית ספר מקצועי ("אורט")
ברמת גן במחלקה למכונאות רכב
ועבד במוסד של "סולל-בונה" במקצועו.

שלמה היה חבר בתנועת

"הנוער העובד"

ה"נוער העובד" היא תנועת נוער
הוקמה ב-17 באוקטובר 1924,
י"ט בתשרי תרפ"ה.

בארץ ישראל על ידי בני נוער עובדים,
שהתאגדו במטרה להגן על עבודתם ועל
זכויותיהם.

סמל התנועה

שלמה אהב ספורט כמו
כדורגל, כדורעף, ושחייה

ואהב מאוד לטייל ברחבי הארץ.

שירותו הצבאי

שלמה גויס לצה"ל בנובמבר 1965.
שאיפתו היתה לשרת בחיל הים,
אך כיון שבקשתו נדחתה
הצטרף לחיל קרבי ונכנס לחטיבת "גולני".

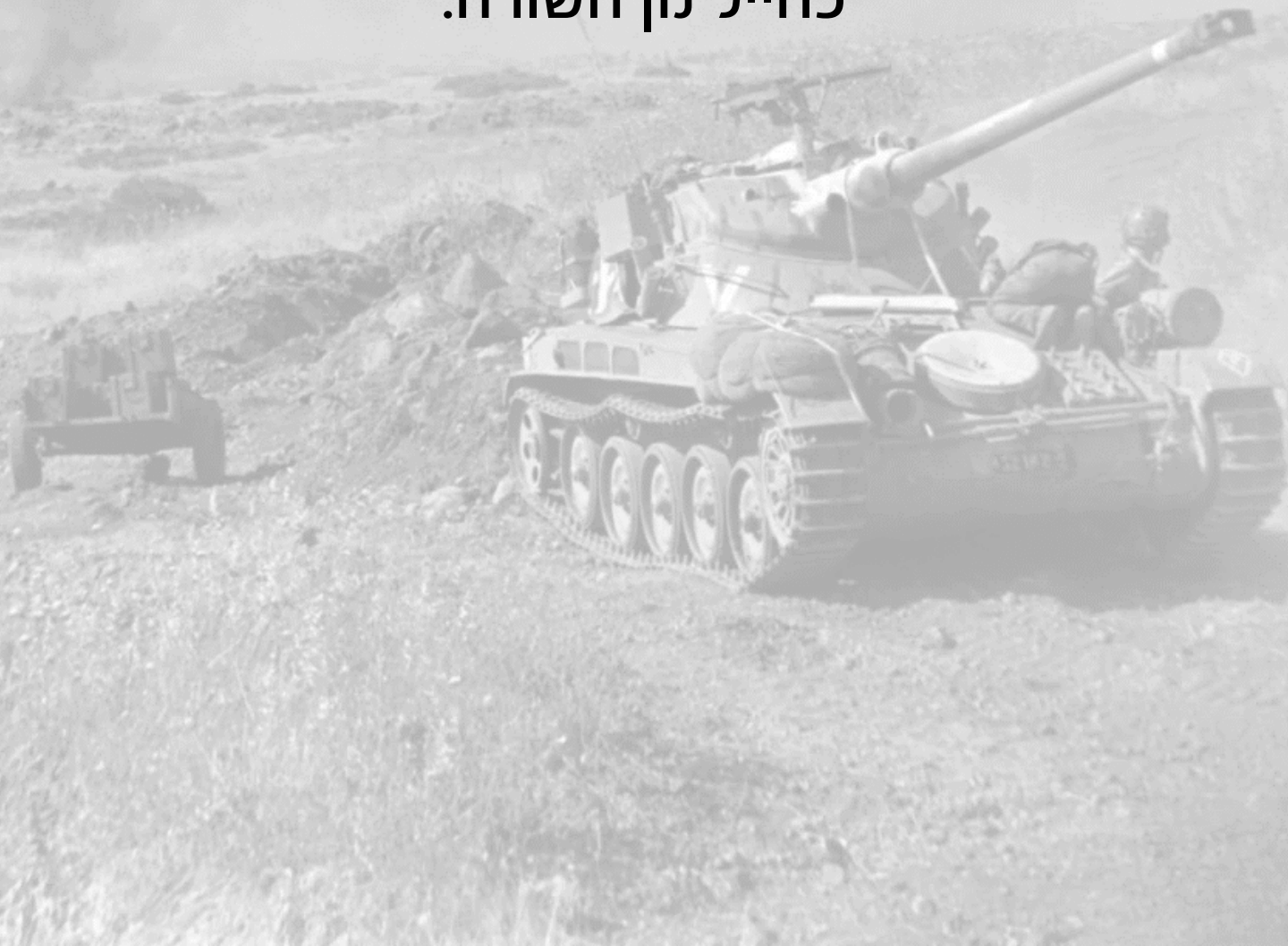

תג החטיבה

עבר קורס מ"כ וגם קורס קצינים
והצליח בכולם.

לא התלונן, קיבל הכל באהבה וכדבר המובן
מאליו. מצב רוחו היה מרומם תמיד, חיוך היה
נסוך על פניו וזמר בפיו. גאה היה בלבבו כי יחידתו
השתתפה בפעולות התגמול השונות, אלא שהוא
לא הרבה דברים על כך.

כשם שצעד בצעדת ארבעת הימים
פעמיים לפני גיוסו
השתתף גם בצעדה בשנת 1967
כחייל מן השורה.

סיפור הנפילה

עוד היה בגיוס חובה בפרוץ
מלחמת ששת הימים כשהוא
מצטרף לקבוצת לוחמים קטנה
שנעה יחד עם הסמ"פ במשימה
לטהר קטע נוסף בתוך תעלה
שבה מצא את מותו.

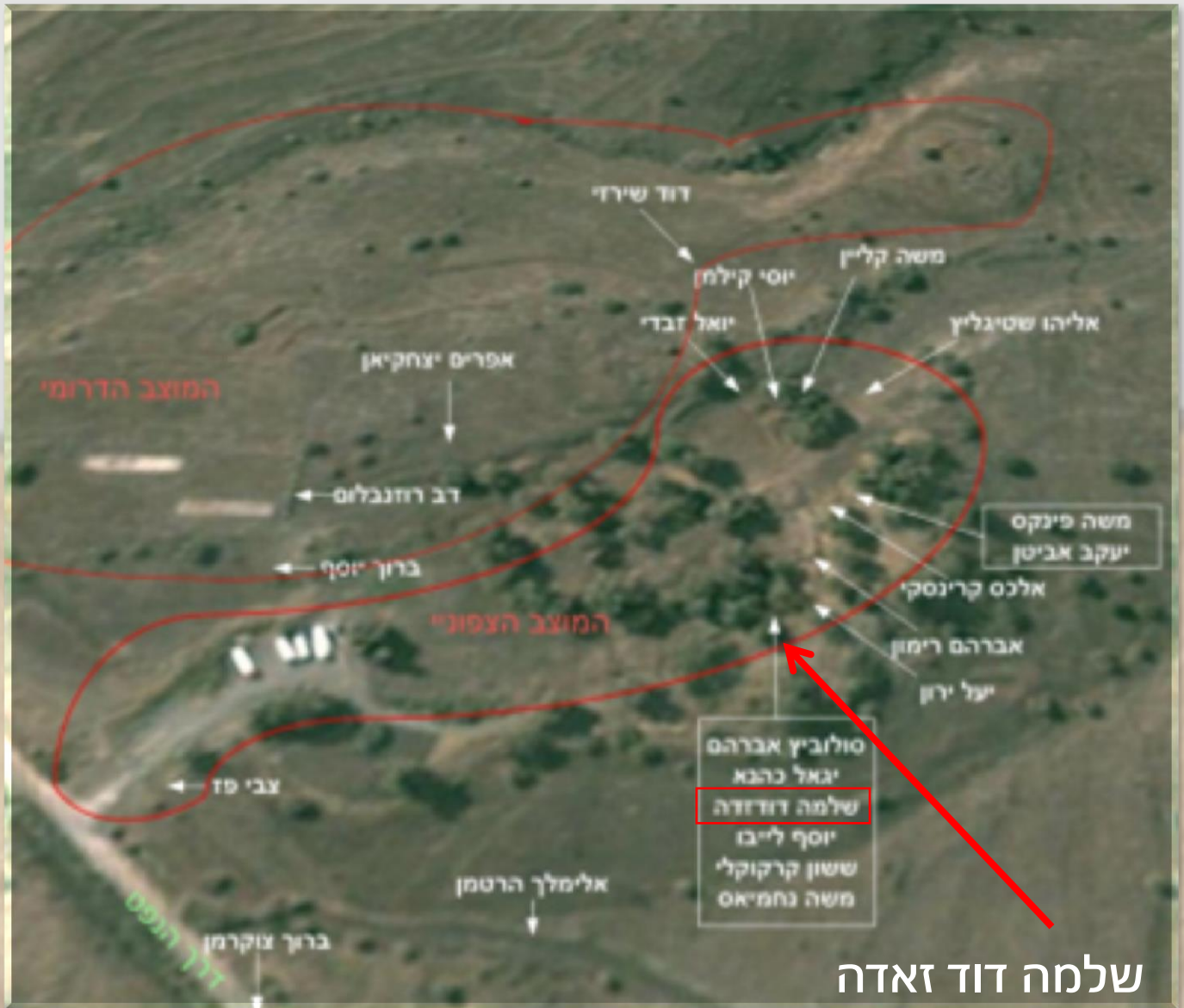

היה זה בקרב שנערך
בתל-אל-פאחר על רמת הגולן,
ביום א' בסיון תשכ"ז (9.6.1967),
הוא היום החמישי לקרבות.

תל-אל-פאחר

מקום נפילת החיילים

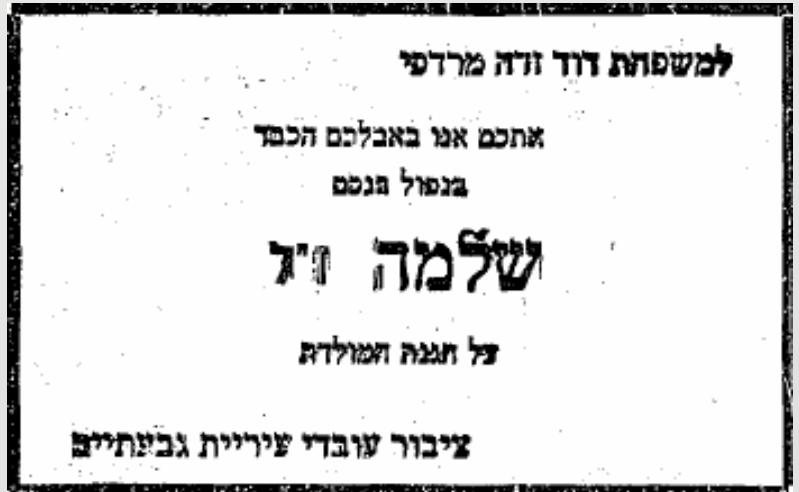
הובא לקבורה בבית הקברות הצבאי בעפולה
ולאחר זמן הועבר למנוחת עולמים
בבית הקברות הצבאי שעל הר הרצל בירושלים.
ב"גבעתיים", הבטאון העירוני
לאינפורמציה ולהווי מקומי שהוציאה העירייה,
הועלה זכרו.
כמו כן הונצח שמו ב"ספר הנופלים"
שהוציאה עיריית גבעתיים.

פינת זיכרון לנופלים
מבית ספר יסודי אמונים גבעתיים

מצפה גולני תל פאחר

האח יצחק דוד-זאדה (מימין)
עם דוד מוסקוביץ' שהיה בטירונות
עם שלמה דוד-זאדה ז"ל
ביום הזיכרון לחללי צה"ל תשע"ח 2018,
בחלקת נופלי מלחמת ששת הימים.

יום הזיכרון תש"פ – שמות הנופלים

מה אברך

מילים: רחל שפירא
לחן: יאיר רוזנבלום

וברך כי ידיו הלמודות בפרחים
יצלחו גם ללמוד את עוצמת
הפלדה
ורגליו הרוקדות את מסע הדרכים
ושפתיו השרות את מקצב
הפקודה.

מה אברך לו, במה יבורך?
זה הגבר? שאל המלאך.
מה אברך לו, במה יבורך?
זה הגבר? שאל המלאך.

נתתי לו כל שאפשר לי לתת
שיר, וחיוך, ורגליים לרקוד
ויד מעודנת, ולב מרטט
ומה אברך לך עוד?

מה אברך לו, במה יבורך?
זה הילד? העלם הרך.
מה אברך לו, במה יבורך?
זה הילד? העלם הרך.

הנער הזה - עכשיו הוא מלאך.
לא עוד יברכהו, לא עוד יבורך.
אלוהים, אלוהים, אלוהים
לו אך ברכת לו - חיים.

מה אברך לו, במה יבורך?
זה הילד? שאל המלאך.
מה אברך לו, במה יבורך?
זה הילד? שאל המלאך.

וברך לו חיוך שכמוהו כאור
וברך לו עיניים גדולות ורואות
לתפוס בן כל פרח וחי וציפור
ולב להרגיש בו את כל המראות.

מה אברך לו, במה יבורך?
זה הנער? שאל המלאך.
מה אברך לו, במה יבורך?
זה הנער? שאל המלאך.

וברך לו רגליים לרקוד עד אין סוף
ונפש לזכור בה את כל הלחנים
ויד האוספת צדפים עלי חוף
ואוזן קשובה לגדולים וקטנים.

מה אברך לו, במה יבורך?
זה העלם? שאל המלאך.
מה אברך לו, במה יבורך?
זה העלם? שאל המלאך.

**חוויות
מכתיבת האלבוס**

ביה"ס בית רחל שטראוס, תש"פ פרויקט הכנת אלבומי הנצחה לחללי צה"ל

בית הספר בית רחל שטראוס, הנו בית-ספר שש שנתי [חטיבת ביניים וחטיבה עליונה], לתלמידים עם מוגבלות שכלית ואוטיזם, ברמה בינונית מורכבת, גילאי 12-21 שנים. בביה"ס מתקיימת תכנית לימודים ענפה, הכוללת את כל מקצועות הליבה של משרד החינוך, ועוד תוספות והרחבות רבות.

האמונה שלנו שתלמידינו מסוגלים וראויים ללמוד ולפעול ככל בני הנוער היא הבסיס להשקעה הרבה שאנו משקיעים בפיתוח החינוך החברתי-ערכי-קהילתי, בנוסף לחינוך האקדמי ולהכנה לחיים [כישורי חיים, תעסוקה, דיור]. לאורך 12 השנים האחרונות פיתחנו תלב"ס חברתי-ערכי-קהילתי המשלב למידה עיונית של עשייה חברתית; מה שהפך את ההשתלבות החברתית משמעותית ומובנת הרבה יותר עבור תלמידינו.

אחד הפרויקטים שבחרנו להשתתף בו הוא "אמץ אנדרטה", בשיתוף עם יד לבנים, המנהל הקהילתי וסטודנטים מתחום החינוך. בשנה הראשונה נבחרה האנדרטה שבשכונת מקור-חיים, בסמוך לבית הכנסת. התלמידים, בסיוע העירייה, המתנ"ס ובית-הכנסת, ניקו וטיפחו את האזור ושתלו פרחים, וקיימו שם את טקס יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל. ומאז במשך תשע השנים האחרונות, המשכנו ופיתחנו את רעיון אימוץ האנדרטה. הוספנו ובחרנו אנדרטה נוספת בשכונה, האנדרטה על-שם עליז חמוי. סייענו בשיפוץ הגן הסמוך לאנדרטה, למדנו על עליז וקיימנו פעילויות ברוח אהבת החיים שלה והנתינה לאחר. למשל, התנדבות בגן הרב תכליתי של ילדים בסיכון בקנאי הגליל לקראת פורים; טיפוח סביבת הגן, גיוס השכנים, קיום טקסים.

לפני שלוש שנים חברנו לפרויקט אחר, של הכנת אלבומי הנצחה לחללים; מתוך ניסיון להעמיק את העשייה ואת ההבנה של תלמידינו לנושא. פנינו ליד לבנים להצטרף לפרויקט, שקיים במספר בתי ספר תיכון בארץ אך לא עם אוכלוסייה כמו של בית הספר שלנו. הצגנו את בית הספר ואת הרציונל.

חזרנו לאנדרטה הראשונה, לזכר 12 חללי תש"ח. המטרה היתה להכין 12 אלבומי הנצחה לזכרם של 12 הלוחמים שנפלו על הגנת השכונה.

בתהליך העבודה על האלבומים חויינו הזדמנות ללמוד ולהתחבר לסיפור של השכונה והקהילה. בתור בית ספר בקהילה ושותפים פעילים במספר רב של תחומים קהילתיים, זוהי גם הזדמנות להכיר את הסיפורים האישיים של גיבורי האנדרטה; וגם להתחבר לנרטיב השכונה ממלחמת תש"ח והמשמעות שלה מבחינת הקמת המדינה ובניית ירושלים.

כל זה התחבר למטרה השנתית של 70 שנה למדינה וההמשך של 50 שנה לירושלים. יד לבנים חברו אותנו למכללת אפרתה ולרכזת הסטודנטים שלהם. ביחד איתה אתרנו קבוצה של סטודנטיות לפרויקט. הסטודנטיות לא היו מתחום החינוך המיוחד ולא היה להן ניסיון בכלל בתחום. הן הגיעו לפגישת היכרות והביעו חששות, אך רצון לנסות. לאחר סיור הכרות ישבנו שוב עם חשיבה לגבי שיבוצים (זה לאחר תהליך עם המחנכות לגבי איזה כיתות ותלמידים ישתתפו). כל סטודנטית הגיעה פעם נוספת לתצפית בכיתה, לפגישת הדרכה קצרה ולעבודה בבית הספר. זה כלל שבו הכנת הפגישה הראשונה וכתיבת תכנית עבודה ששלחו לרכזת המעורבות החברתית של בית רחל שטראוס [רובין זלצר] ולרכזת שלהן כדי שנוכל לעבוד איתן, לעבד ולהנגיש את החומר לתלמידים.

נעשתה גם הערכות לוגיסטית בית-ספרית, של שיבוץ התכנית במערכת השעות הכללית. סגנית המנהלת [נעמה כץ] ביצעה זאת גם בשעות הכלליות [הוראה בכיתות] וגם בשעות הפרטניות.

הסטודנטיות פגשו את התלמידים פעם בשבוע, עבדו עם 2 תלמידים יחד על כל אלבום. כל קבוצה בחרה חייל אחד מחללי האנדרטה. תהליך העבודה כלל היכרות עם הסיפור של השכונה, היכרות עם החייל, הליכה לאנדרטה וחשיפה למשמעות של אנדרטה, מלחמה והיסטוריה של הקמת המדינה.

תהליך רגיל כולל בדרך-כלל ראיונות עם בני-המשפחות השכולות. אלא שלרוב החיילים מהאנדרטה הזו כבר אין משפחות בחיים, ולפיכך ארגנו סיור ביד לבנים. הסטודנטיות והתלמידים פגשו שם את הגב' ורה, אם שכולה, שעשתה להם סיור והכירה להם את יד לבנים. הם הגיעו לאולם ההנצחה ומצאו את השמות של החיילים שהם הכינו להם את האנדרטה ואז ירדו לחדר תיקיות שבו יש תיקייה לכל חייל ירושלמי שנפל באחת המלחמות.

שם סיפרה להם רובין את הסיפור של השכונה וחילקה דף מידע (שעבדו עליהם קודם עם הסטודנטיות) עם שאלות ונושאים לברור אודות כל חייל, כדי להכניס לאלבום (עם סמלים של תקשורת תומכת חליפית כדי שיהיו מסוגלים לענות על כל דבר). התלמידים חפשו בתיקים אינפורמציה על סיפור חייו של כל אחד. ואז, תוך כדי חיפוש, גילו שחסר תיק לאברהם זיסרמן, תושב השכונה שהיה גר במקור חיים 22 ולחם להגנה על השכונה, ונפל במלחמה. בזכות תלמידי בר"ש הכינו לו תיק לזכרו.

לאחר המפגש ביד לבנים, התלמידים יחד עם הסטודנטיות הכינו את האלבומים ועצבו אותם ביחד. הכניסו מידע אודות הסיפור של השכונה, ואודות האיש עצמו- כחייל וכבן אדם.

ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל התשע"ח ותשע"ט, התקיים טקס רב משתתפים, שכלל את נציגי המנהל הקהילתי, נציגי הסטודנטים, נציגי הוועד השכונתי, תלמידי בית רחל שטראוס, צוות ביה"ס, נציגות הורי ביה"ס, קהל רב מהשכונה. כולם התרגשו והתרשמו מאוד מטקס מכבד ביותר שקיימנו למרגלות האנדרטה. ביום הזיכרון השנה [תש"פ] קיימנו טקס בזום, וציינו את אלבומי ההנצחה שהוכנו ללוחמים שנפלו.

ביוני 2018 התקיים טקס של יד לבנים לכל מי שהכין אלבום הנצחה והאלבומים הגיעו ליד לבנים שבו ינציחו את 12 החיילים שנפלו בהגנת השכונה. חשוב לציין שתלמידנו הכינו 12 מתוך 40 אלבומים שהכינו בשנה ההיא בירושלים. ובשנת 2019 התקיים טקס נוסף, לאחר שבשנה זו הכינו התלמידים 8 אלבומים, לזכר תושבי השכונה שנפלו במלחמת יום הכיפורים. אלבום אחד למשפחה של אלעזר טסלר ז"ל. השנה, 2020, הוכנו על-ידי התלמידים 6 אלבומים של חללי מלחמת ששת-הימים.

לאורך כל הדרך היה שיתוף-פעולה בין כל הגורמים: מנהל קהילתי, מתנ"ס בקעה, פורום קהילתי של בתי-ספר בקהילה, מכללת אפרתה, יד לבנים. ללא ספק, שיתוף-פעולה זה הנו המפתח להצלחת הפרויקט, ואנחנו מודים ומעריכים ביותר את השותפים. ראינו שגם להם היה זה תהליך משמעותי ומלמד ביותר. מרגש היה לראות את החיבור שנוצר בין הסטודנטיות לבין התלמידים, ואת הפתיחות לחינוך המיוחד. הן גילו את היכולות של התלמידים, הסקרנות, הלמידה, ההתלהבות. האדם שבהם. תודה רבה על ההזדמנות לחוש ולחוות את הממ"ש [משמעות, מחויבות, שייכות] של הקהילתיות. וכן על מימוש פן מיוחד ואחר של ערבות הדדית.

נכתב על-ידי:

סימונה קוהל, מנהלת בית-הספר בית רחל שטראוס.
רובין זלצר, רכזת מעורבות חברתית.

דבר התלמידים:

אהבנו מאוד לעבוד על האלבום, לבחור תמונות ולעצב את האלבום. אהבנו להשתמש במחשב ולהקליד, ללמוד ולראות סרטים על המלחמה.

אהבנו ללמוד על החייל שלמה דוד זאדה - שאהב לטייל בארץ ולעסוק בספורט.

היינו רוצים להגיד לשלמה שהוא היה חבר טוב וחייל טוב וגיבור. היה לנו עצוב לשמוע שהוא מת במלחמה, אבל אנחנו שמחים שיכולנו להכיר אותו וללמוד עליו.

אנסטסיה ונעם

דבר הסטודנטית:

אנסטסיה נעם ואני עברו חוויה ודרך מיוחדת ביחד. למדנו על שלמה דוד זאדה, שהיה אדם מיוחד, אהב את משפחתו ואת ארצו, היה חבר טוב וחייל טוב שתמיד קיבל הכל בחיור. למדנו על המלחמה - ועל הכוח של הצבא שלנו.

אנסטסיה ונעם היה לי נפלא לעבוד איתכם, למדתי להכיר שני ילדים סקרנים ומקסימים שאוהבים ללמוד.

החוויה של כתיבת האלבום הייתה לי חדשה ומעניינת. זכיתי לקחת חלק בפרוייקט המיוחד והחשוב הזה. ללמוד על החיילים שלנו שנלחמו במלחמות ישראל ושבזכותם אנחנו פה. ושזו הדרך שלנו לזכור אותם, ללמוד עליהם, על האדם שהיו, על האהבות שלהם, הערכים שלהם והחוזקות שלהם. ולהגיד להם תודה על ההקרבה שלהם ובעיקר של המשפחות שלהם.